

DECIZIE

22 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii

Maria Ghervas, Ion Druță

Luiza Gafton, Mariana Pitic

examinând recursurile declarate de către reprezentantul Marinei Tinerelu, avocatul Vasile Tarsîna și Andrei Parnov,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Marinei Tinerelu împotriva lui Andrei Parnov cu privire la obligarea înlăturării obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate asupra imobilului și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de către Marina Tinerelu, casată hotărârea Judecătoreiei Strășeni din 26 decembrie 2016 și emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La data de 14 martie 2016, Marina Tinerelu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Andrei Parnov cu privire la obligarea înlăturării obstacolelor și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, prin hotărârea Judecătoreiei Strășeni din 08 noiembrie 2010, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2011, a fost anulată decizia Consiliului orășenesc Strășeni nr. 29/10.3 din 08 decembrie 2005, a fost declarat nul ordinul de repartitie eliberat în baza deciziei nr. 29/10.3 din 08 decembrie 2005 pe numele pârâtului Andrei Parnov, a fost anulată decizia nr. 15 din 16 februarie 2007 a Comisiei de privatizare a fondului de locuințe a Consiliului raional Strășeni în partea includerii lui Andrei Parnov și Vladimir Parnov în lista persoanelor care au participat la privatizarea apartamentului nr. xxxx, cu excluderea lui Andrei Parnov și al lui Vladimir Parnov din lista persoanelor care au participat la privatizare, a fost anulat contractul de vânzare-cumpărare, transmitere-primire în proprietate privată din 13 martie 2007 în partea participării la privatizare a lui Andrei Parnov și Vladimir Parnov, a fost obligată Comisia de privatizare a fondului de locuințe a Consiliului raional Strășeni să includă pe Marina Tinerelu în lista persoanelor care au participat la privatizarea spațiului locativ în calitate de membru al familiei chiriașului principal Marina Parnov.

Menționează că, prin hotărârea nr. 36 a Comisiei de privatizare a fondului de locuințe a Consiliului raional Strășeni din 09 februarie 2012, în baza hotărârii judecătorești, a fost transmis în proprietate privată, în mod gratuit, Marinei Parnova și Marinei Tinerelu apartamentul nr. xxxx.

Susține că, la data de 20 martie 2012, a înregistrat la ÎS „Cadastru”, filiala OCT Strășeni hotărârea nr. 36 a Comisiei de privatizare a fondului de locuințe a Consiliului raional Strășeni din 09 februarie 2012.

Astfel, afirmă că, la data de 20 martie 2012, și-a înregistrat dreptul său de proprietate asupra ½ cotă-parte din apartamentul nr. xxxx și a primit cartea de imobil a apartamentului, în care este indicată viza sa de domiciliu pe această adresă începând cu data de 25 martie 2012.

Invocă că, la data de 17 mai 2009, a decedat bunica sa Marina Parnova, care era chiriașul principal și coproprietar al apartamentului litigios, iar până la data înaintării prezentei cereri de chemare în judecată, nimeni din succesorii legali nu și-au înregistrat la OCT Strășeni dreptul de proprietate în baza certificatului de moștenitor legal.

Relevă că, conform certificatului eliberat de OCT Strășeni din 25 ianuarie 2016, în Registrul bunurilor imobile dreptul de proprietate în mărime de 1.0 cotă-parte asupra apartamentului cu nr. cadastral xxxx este înregistrat până în prezent după Marina Parnova și Marina Tinerelu.

Mai relevă că, pârâtul Andrei Parnov, în mod samavolnic și abuziv, a deteriorat lacătul de la ușa metalică a apartamentului enunțat, a montat un lacăt nou și nu-i permite accesul în bunul imobil, ce îi aparține cu drept de proprietate, mai mult, a amenințat-o cu aplicarea forței fizice dacă va intra în apartament sau o va învinui de sustragerea bunurilor, pe care pretinde că le păstrează în apartament.

Declară că, orice încercare de a soluționa litigiul pe cale amiabilă a eșuat, deoarece pârâtul se pretinde unicul proprietar al apartamentului, iar notificarea expediată în adresa acestuia la data de 23 octombrie 2015, prin care a solicitat încetarea încălcării drepturilor sale, a fost restituită pe motiv că nu a fost reclamată.

Susține că, pârâtul prin deținerea ilegală a cheilor de la apartament și refuzul de a i le transmite, îi creează impedimente de a intra în bunul imobil, ce-i aparține cu drept de proprietate și de a dispune de dreptul său de posesie, folosință și dispoziție, astfel, fiind nevoită să trăiască împreună cu membrii familiei sale într-un alt spațiu locativ închiriat, suportând din vina pârâtului prejudicii materiale, exprimate prin necesitatea achitării prețului chiriei.

Afirmă că, în baza contractului de închiriere a spațiului locativ din 01 mai 2012, încheiat cu Stela Gliga, în perioada 01 mai 2012 - 30 aprilie 2015 a închiriat o odaie din casa situată pe str. Eliberării,28, or. Orhei, la prețul de 1000 lei lunar, achitând pentru 36 de luni suma de 36000 lei, iar în baza contractului de închiriere a spațiului locativ din 01 mai 2015, încheiat cu Tamara Drucioc, pentru perioada 01 mai 2015 până la data înaintării prezentei acțiuni, luna martie 2016, a închiriat apartamentul nr. 34 din str. Șoimarului,3, or. Orhei, la prețul de 1 500 lei lunar, achitând pentru 11 luni suma de 16 500 lei, iar în total suma de 52 500 lei.

Astfel, relevă că, pârâtul prin acțiunile sale i-a cauzat un prejudiciu material în sumă de 52 500 lei, precum și un prejudiciu moral exprimat prin suferințe fizice și psihice ca urmare a incomodităților și lipsei condițiilor de creștere și educare a

copiilor minori, lipsa de surse financiare necesare pentru întreținerea și alimentarea corespunzătoare a copiilor, or, cea mai mare parte din bugetul familial destinat acestor scopuri se cheltuie pentru plata chiriei, mai mult, ea se află în concediu pentru întreținerea copilului minor, iar soțul său nu este încadrat în câmpul muncii.

Solicită obligarea pârâtului de a nu-i crea obstacole în exercitarea dreptului de posesie și folosință a apartamentului nr. xxxx, obligarea pârâtului de a-i transmite cheile de la imobilul enunțat și de a-și ridica lucrurile personale, precum și încasarea din contul pârâtului a sumei de 42 500 lei, cu titlu de prejudiciu material pentru perioada martie 2013 – martie 2016 și a sumei de 10 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Pe parcursul examinării cauzei reclamanta a depus o cerere de concretizare a cerințelor, prin care a solicitat suplimentar încasarea din contul pârâtului și a cheltuielilor de judecată în sumă de 159,78 lei pentru citarea pârâtului.

Prin hotărârea Judecătorei Strășeni din 26 decembrie 2016 acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2017 a fost admis apelul declarat de către Marina Tinerelu, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă parțial și a fost obligat Andrei Parnov să înceteze încălcarea dreptului de posesie și folosință a apartamentului nr. xxxx, a fost obligat Andrei Parnov să deschidă ușa apartamentului nr. xxxx, să ridice lucrurile personale pe care le deține în apartament și să transmită Marinei Tinerelu cheile apartamentului și a fost încasată din contul lui Andrei Parnov în beneficiul Marinei Tinerelu suma de 2 500 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest acțiunea a fost respinsă.

La data de 08 august 2017, reprezentantul Marinei Tinerelu, avocatul Vasile Tarsîna a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel în partea respingerii cerințelor privind repararea prejudiciului material și moral și emiterea în această parte a unei noi hotărâri cu privire la admiterea integrală a cerințelor.

În motivarea recursului a invocat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel în partea respingerii cerințelor privind repararea prejudiciului material și moral și încasarea taxei de stat, deoarece au fost încălcate normele de drept material și, anume, nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată și au fost interpretate în mod eronat prevederile art. 1398 și 1422 din Codul civil.

Consideră că, la soluționarea cauzei, instanța de apel urma să aplice prevederile art. 376 alin. (1) și 514 din Codul civil.

Menționează că, respingând cerințele privind repararea prejudiciului material și moral, instanța de apel a făcut trimitere la prevederile art. 1398 din Codul civil, care stipulează că, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Susține că, în speță, intimatul Andrei Parnov a acționat în mod ilicit, cu vinovăție, acțiunile acestuia fiind exprimate prin îngrădirea accesului recurente în apartamentul, pe care îl deține cu drept de proprietate, manifestat prin deținerea cheilor de la apartament și punerea impedimentelor la instalarea recurente în apartament, astfel, tulburând posesiunea bunului imobil.

Relevă că, instanța de apel nu a aplicat prevederile art. 376 alin. (1) și 514 din Codul civil invocate de recurentă în susținerea cerinței privind repararea prejudiciului material.

Astfel, consideră eronată concluzia instanței de apel precum că, recurenta nu a demonstrat prin probe concludente faptul cauzării prejudiciului material și moral prin acțiunile ilicite ale intimatului. Or, contractele de închiriere a spațiului locativ pe perioada ultimilor 3 ani și, anume, din 2013 până în 2016 au fost anexate în original la materialele cauzei.

Relevă că, prin contractele de închiriere a spațiului locativ încheiate cu Stela Gliga și Tamara Drucioc se confirmă cauzarea prejudiciului material din vina intimatului, or, între necesitatea închirierii unui spațiu locativ contra plată pentru familie și acțiunile ilegale ale lui Andrei Parnov legate de împedirea instalării recurente în apartamentul pe care îl deține cu drept de proprietate există un raport cauzal direct.

Invocă că, recurente, prin acțiunile intimatului, i-a fost cauzat un prejudiciu moral manifestat prin suferințe de ordin psihologic, deoarece o mare parte din bugetul familiei destinată pentru întreținerea copiilor minori se cheltuia pentru închirierea unui spațiu locativ, în situația, în care, timp de 4 ani intimatul nu i-a permis accesul în spațiul locativ al cărui proprietar este, precum și suferințe legate de insuficiența surselor financiare necesare creșterii, tratamentului și educației a doi copii minori, fiind nevoită deseori să împrumute bani pentru tratamentul copiilor, iar lipsa surselor financiare o alimentație normală constituie o suferință morală majoră pentru o mamă cât și pentru copii.

La data de 17 octombrie 2017, Andrei Parnov a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe sau remiterea cauzei spre judecare.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece au fost încălcate normele de drept procedural și, anume, cauza a fost judecată în absența unui participant la proces și a fost soluționată problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces.

Menționează că, la data de 07 iunie 2017, a depus în instanța de apel o cerere, prin care a înștiințat despre imposibilitatea de a se prezenta în ședința de judecată din 08 iunie 2017, solicitând amânarea acesteia din motiv că a suportat o intervenție chirurgicală complicată și este internat în spital, însă instanța de apel a examinat cauza în lipsa sa, încălcându-i, astfel, dreptul la un proces echitabil, precum și dreptul de a prezenta probe în apărarea dreptului său.

Susține că, după decesul mamei sale, Marina Parnov la data de 19 mai 2009 și până în prezent, apartamentul nr. xxxx este obiectul litigiului în trei cauze civile și, anume, cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a Efroseniei Severin și a lui Ilie Parnov împotriva Biroului notarial Galina Gonciaruc și Andrei Parnov cu privire la anularea testamentului, care a fost respinsă prin hotărârea Judecătorei Strășeni din 20 iulie 2010, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 februarie 2011 și decizia Curții Supreme de Justiție din 02 noiembrie 2011.

Astfel, afirmă că, el este moștenitor testamentar în urma decesului mamei sale, iar în baza testamentului este proprietarul apartamentului nr. xxxx.

Relevă că, acțiunea civilă înaintată de către Efrosenia Severin și Ilie Parnov împotriva sa cu privire la recunoașterea succesorului nedemn a fost admisă prin hotărârea Judecătorei Strășeni din 08 noiembrie 2010, care a fost casată prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2013, fiind emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 02 octombrie 2013.

Invocă că, la data de 18 august 2016, a depus cerere de revizuire împotriva hotărârii Judecătorei Strășeni din 08 noiembrie 2010 emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Marinei Tinerelu împotriva Consiliului orașenesc Strășeni, Primăriei or. Strășeni, Consiliului raional Strășeni, intervenienți accesorii Andrei Parnov și Vladimir Parnov cu privire la declararea nulității actelor administrative, recunoașterea nulității ordinului de repartitie, anularea contractului de privatizare a spațiului locativ, obligarea includerii în lista persoanelor participante la privatizare, care prin încheierea Judecătorei Strășeni din 22 martie 2017 a fost strămutată spre examinare la Curtea de Apel Chișinău.

Menționează că, a depus cererea de revizuire, deoarece i-au devenit cunoscute unele circumstanțe esențiale ale cauzei care nu i-au putut fi cunoscute în timpul judecării anterioare a cauzei și, anume, conform răspunsului Întreprinderii de Stat „Registru” nr. 02/215267 din 25 mai 2016, la data de 23 martie 2012, Marina Tinerelu a fost înregistrată la domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova pe adresa xxxx, însă anterior, aceasta a fost înregistrată la domiciliu în or. Strășeni din data de 21 noiembrie 2001, fiind radiată de la evidență la data de 22 martie 2004 din motivul schimbării adresei de domiciliu, tot, la data de 22 martie 2004, aceasta a fost înregistrată la domiciliu în xxxx, însă la data de 25 octombrie 2006, a fost radiată de la evidență în temeiul hotărârii judecătorești și la data de la data 19 martie 2010, a fost înregistrată la domiciliu pe adresa or. Orhei, str. Ion Soltîș, fiind radiată de la evidență la data de 29 aprilie 2010, la cererea proprietarului locuinței.

Susține că, pe parcursul examinării cauzei, Marina Tinerelu nu a prezentat probe, care să confirme viza sa de reședință la momentul privatizării apartamentului.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 08 noiembrie 2017 a considerat recursurile admisibile și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate și care urmează a fi admise cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Mariana Tinerelu a solicitat obligarea lui Andrei Parnov de a nu-i crea obstacole în exercitarea dreptului de posesie și folosință a apartamentului nr. xxxx, obligarea acestuia de a-i transmite cheile de la imobilul enunțat și de a-și ridica lucrurile personale, precum

și încasarea din contul lui Andrei Parnov a sumei de 42 500 lei, cu titlu de prejudiciu material pentru perioada martie 2013 – martie 2016, a sumei de 10 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către reprezentantul Marinei Tinerelu, avocatul Vasile Tarsîna, a ajuns la concluzia temeinicii acestuia, casând hotărârea primei instanțe și pronunțând o nouă hotărâre, prin care a admis parțial acțiunea, a obligat pe Andrei Parnov să înceteze încălcarea dreptului de posesie și folosință a apartamentului nr. 34 din str. Ion Iachir, 2, or. Strășeni, să deschidă ușa apartamentului nr. xxxx, să ridice lucrurile personale pe care le deține în apartament și să transmită Marinei Tinerelu cheile apartamentului și a încasat din contul lui Andrei Parnov în beneficiul Marinei Tinerelu suma de 2 500 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în rest respingând acțiunea.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că, instanța de apel a încălcat normele de drept procedural.

Din actele cauzei și, anume, din procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 08 iunie 2017 rezultă că, apelul a fost judecat în lipsa lui Andrei Parnov, care avea calitate de intimat în proces.

De asemenea, din materialele cauzei rezultă că, la data de 07 iunie 2017, din partea lui Andrei Parnov a parvenit o cerere, prin care ultimul a solicitat amânarea ședinței de judecată a instanței de apel din 08 iunie 2017 pentru o altă dată, susținând că, este în imposibilitate de a se prezenta în ședința de judecată, deoarece la data de 06 iunie 2017, a suportat o intervenție chirurgicală (f. d. 109).

Cu toate acestea, instanța de apel, apreciind motivul amânării indicat în cerere ca fiind neîntemeiat, a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa intimatului Andrei Parnov, judecând apelul în fond.

În conformitate cu art. 191 alin. (1) lit. a) CPC, poate fi stabilit un alt termen pentru ședința de judecată, la cererea părților, din motive temeinice, cum ar fi: imposibilitatea părții de a se prezenta în ședința de judecată la data fixată din motive ce nu depind de voința sa.

În conformitate cu art. 379 alin. (1) CPC, neprezentarea în ședință de judecată a apelantului sau intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, citați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea apelului. Instanța însă este în drept să amâne ședința dacă va constata că neprezentarea este motivată.

Prin prisma normelor de drept enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, instanța de apel, judecând cauza, în lipsa lui Andrei Parnov, care se constată că, a fost în imposibilitate de a se prezenta în ședința de judecată pe motiv că, în perioada 05 iunie – 23 iunie 2017, era internat în spital, fapt ce se confirmă prin certificatul de concediu medical seria 01 nr. 2264934 din 22 iunie 2017, nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participantului la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de

interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, astfel, a admis încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) CPC.

Sub acest aspect, în speță se constată că, prin examinarea apelului în lipsa lui Andrei Parnov, care a solicitat o singură dată amânarea examinării apelului, a fost încălcat în mod direct dreptul acestuia la un proces echitabil, cât și principiul egalității armelor garantat de art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, or, unul din principiile procesului echitabil este contradictorialitatea între părțile care sunt parte a procesului.

Pentru a răspunde exigențelor articolului enunțat, procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, un concept similar celui al egalității armelor. Principiul contradictorialității presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție invocă hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 13 noiembrie 2008 în cazul Russu contra Moldovei, prin care a fost recunoscută încălcarea art. 6 § 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroare judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel prima instanță urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de către reprezentantul Marinei Tinerelu, avocatul Vasile Tarsîna și Andrei Parnov.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2017 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Marinei Tinerelu împotriva lui Andrei Parnov cu privire la obligarea înlăturării obstacolelor în exercitarea dreptului de proprietate asupra imobilului și repararea prejudiciului material și moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu

Maria Ghervas
Ion Druță
Luiza Gafton
Mariana Pitic